

КРАТКА ИСТОРИЈА ПОЧЕТАКА РАДНИХ СУСРЕТА И РАЗГОВОРА

За кратко смо застали, прекидајући рад на књизи *Астроном – песник – друмовник Милан С. Димитријевић I*, јер су се наметнуле неке друге обавезе и послови, и то у првом реду везано за припреме Конференције *Развој астрономије код Срба – Секција Космичка инспирација поезије*.¹⁵ Било је потребно сачинити листу могућих учесника, назначити теме и садржај, већ према интересовањима и афинитетима показаним на претходним конференцијама. Раније сам направио списак имена потенцијалних судеоника, а онда сам, у очекивању да се у моме стану у Миријеву¹⁶ појави Милан С. Димитријевић, записао ових неколико питања о којима бисмо разговарали:

– Зашто и како, из којих разлога су почели ови наши редовни недељни сусрети и белешкарења, и када?

– Како као покретач и главни организатор Конференција *Развој астрономије код Срба IV, V и VI*, оцењујеш допринос Књижевног клуба Факултета за културу и медије Мегатренд универзитета овој Конференцији, о чему смо нешто писали.¹⁷

– Зашто немамо већу подршку и разумевање најближих за ово што радимо са циљем афирмације наших породица па и фамилија, с обзиром да у напоменама бележимо податке о рођацима, како би их сачували од заборавља?

Пошто се Милан најави преко интерфона, кажем му:

– Добродошао!

А он отпоздравља као из пушке:

– Боље те нашао!

И увек тако, већ подужи низ година. После уобичајених братских пољубаца у ходнички притешњеном књигама припремљеним за легат лесковачкој библиотеци, налазим прилику да углас и смејући се прословим:

15 *Рукописне белешке из разговора са М. С. Димитријевићем*, Београд, 25. XII 2011. године.

16 Улица Владислава Бајчевића бр. 15/16.

17 Н. Цветковић, *Астроном – песник – друмовник Милан С. Димитријевић*, стр. 176

– И ето, знамо да ћемо вазда на исти начин: – *Добродошао! – Боље те на-шао!* – док смо у снази и при памети! – И опет његова доброћудна, испрекидана пригушена смејуљивост, уз одлагање капута на пространи чивилук. Испуњава нас нека духовна ведрина и расположење за угодан разговор, и што смо поново заједно после недељу-две, или више дана, када је негде на путу у иностранству, на научном скупу или туристичком обиласку.

Онда понајпре пијемо прву јутарњу кафу, уз лозовачу коју мало досипам у шољицу, преко светлуцавог „кајмака“. У овим поодмаклим годинама распредамо и претресамо личне „здравствене билтене“, у најважнијим појединостима; саветујемо се око притеклих бољки везаних за „крштеницу“, ређе проверавамо крвни притисак. Искористим прилику да му захвалим на саветима о *Каливита* додацима исхрани, који нам, уз Божју помоћ, продужавају живот.

Милан, као космополита и чест „паризлија“ поуздано јемчи:

– У Француској, већина преко педесет година, узима суплементе исхрани како би одржали бодрост и виталност организма – и то потврђује главом, истичући посебну важност *сениор формуле*.

Пошто попричамо о здравственом стању драге сестре Нине и других чланова наше фамилије, нађемо времена и да се сажето осврнемо на актуелне политичке договорштине, разменимо мишљења, назначимо и покоје предвиђање – а онда прелазимо на трагање за одговорима на напред постављена питања, или друга која нам се отворе у току нашег радног дружења.

За разлику од његовог оца Сергија, који се за овакве разговоре припремао и увек би означавао докле се стигло, а шта даље мемоарски опричавати, Милан говори „из главе“, наизуст. Понекад га морам замолити да успори, како бих дословце све забележио, јер тако постижемо смањење броја исправки и заједничких интервенција у каснијем процесу ауторизације малтене сваког исказа.

И Димитријевић јуниор, попут нашег заједничког великог Учитеља, тежи провереној и вазда доказивој веродостојности којој се може поклонити пуно поверење (спреман је и да поједине очеве пропусте и омашке, енергично и убедљиво исправља). Стало му је да све буде изворно и ваљано забележено, избегавајући незгоде спорења чак и око нијанси, које су према његовом уверењу често доста битне, па и суштствене. Зато пажљиво вага, па по више пута проверава, јер свега једна нетачност може довести у сумњу пуно тога – наглашава по више пута.

– Лични мотиви и разлози за наше заједничке сусрете били су, поред осталог, и у томе да се видимо и узајамно информишемо о збивањима која су се у међувремену, између два сусрета, догодила; потом да те упознам са мојим пустоловинама по Европи, најчешће повезаним са учешћем на међународним научним скуповима, конференцијама, симпозијумима; као и ради међусобног обавештавања о различитим породичним, фамилијарним, здравственим згодама и незгодама; али и да измењамо мишљења о друштвено-политичким, културним, службено-професионалним приликама, актуелностима и појавама¹⁸

18 *Рукописне белешке из разговора са М. С. Димитријевићем*, Београд, 25. XII 2011. године.

– саопштава Милан полузванично, захватајући вероватно само ужи круг непосреднијих побуда, те већих и мањих повода.

– Можемо ли некако одредити време када су почели наши први сараднички сусрети и бележење разговора. Нешто о томе смо објавили у претходној књизи, међу *Прилозима*.¹⁹

– Прва дневничка и друга записивања, догодила су се вероватно приликом заједничких породичних боравака, у зимским месецима, на Хвару; и то можда под утицајем онога што си већ радио у вези са татиним *Животописом*, крајем јануара и почетком фебруара 1977, а наставила се касније приликом повремених састајања у твом стану у Миријеву, када сте 1983/84. прешли у Београд...²⁰ У неким приликама су белешкарења била подстакнута мојим путешественим казивањима, после повратка из иностранства, када сам ти описивао нека занимљива туристичка виђења, доживљаје и обиласке... У време зимског летовања на Хвару, где су били врло погодни услови, то смо чинили из дана у дан, иако си ти онда радио на докторској тези, а касније, у Београду, налазили смо се с времена на време, према договору – присећа се Димитријевић, са пуно поузданости и особне сигурности.

– Уосталом, понешто од тога може се проверити и из напомена о *рукописним белешкама* књиге на којој смо интензивније радили у првим годинама новог миленијума, када си ти ауторизовао поједине исказе – додајем у знак потврде веродостојности Миланових казивања.

– Наставили смо са сусретима, разговорима и записивањима, крајем 80-их и почетком 90-тих година прошлог века. А онда су се, због политичких функција, ти наши радни и дружевни састанци проредили, нарочито у време обављања министарских дужности и обавеза. Тада су се они свели само на породична празнична окупљања, уз присуство шире фамилије – говори Милан, пребирући по сећањима.

– Из сачуваних бележака из 1988. (углавном Хвар) и 1989. године, може се видети да смо тада најсистематичније и плански записивали фрагменте о раном детињству, основношколским и гимназијским данима, о појединим путовањима, социо-политичким и другим погледима, што нисмо стигли да укључимо у *прву књигу*, па ће то наћи места у наредној коју припремамо – додајем Милановим сећањима. А он продужава са хронологијом наших радних сусретања:

– После 1995, по повратку са бројних научних конференција, студијских и других боравака у иностранству, повремено смо се радно и белешкарски дружили. Доносио сам разгледнице, путне, туристичке и друге сличне материјале, показивао их, уз казивање утисака са путовања, а ти си записивао, распитујући

19 У одељку *Фрагменти о заједничкој сарадњи* из *Дневника примисли*, на неколико места се помиње судеоништво у раду на текстовима, по датумима: 4. II 1977 – 6. II 1977; 8. II 1977. А 1. II 1977. дословце пишем: „Бележити поједине делове разговора са М. С. Д; нарочито оне етеричне утиске и опажања што се при том најаве...” – Н. Цветковић, *Астроном – песник – друмовник Милан С. Димитријевић*, стр. 367 -374.

20 Дневничке белешке о радним и другим састанцима са М. С. Димитријевићем налазе се у личној архиви Н. Цветковића.

се за детаље који су те занимали – казује утихнуто, приподижући наочаре из вежбаним покретом.

– То су били мали *усмени путописи*, са красним сличицама о најзанимљивијим туристичким дестинацијама, са подробним историјским подацима, који су ти увек драги; али и са запажањима о људима и друштвеним приликама, прожети анегдотама, са личним доживљајем културно-уметничких појава и објеката – запажам истичући његов смисао за путописно.

– Драго ми је што ти се све то свидело. Ту су можда и разлози што се наша радно-стваралачка састајања продужавају до данас – завршава

У поменутој *Врсти уводне речи* скренули смо укратко пажњу на процес рада присутан у Првој књизи о М. С. Димитријевићу, на хронолошка и друга тематска преплитања, те на атмосферу дружења и разговора, као и на елементе историјата сусрета током рада на обликовању књига.

У прологу претходне књиге о М. С. Димитријевићу, после увода општијег карактера, најпре смо се осврнули на првих пет монографских књига, са врло богатом и драгоценом библиографском грађом, која пружа солидну основу за евентуална даља истраживања.²¹ Потом смо сажето приказали његов прилог историји савремене српске астрономије, са прегледним индексом научних цитата у XX веку.²² У средишњем делу Пролога изложили смо поглед на уџбеник приручно-монографског карактера о астрономији М. С. Димитријевића и А. С. Томића,²³ који је знатно превазишао своју ужу школску намену и постао радо читана лектира љубитеља астрономске литературе, због језичко-стилских квалитета и приступачности и поред високо стручне терминологије и научности. Драгоцена је његова интердисциплинарност и залажење у астрохемију, космичку биологију и медицину и сл, уз модерну концепцију на нивоу развоја космичке ере. У том делу књиге о М. С. Димитријевићу нашла су се и разматрања неколико његових предговора и поговора, у којима испољава свестраност, ерудицију и широку енциклопедијску обавештеност.²⁴ Поред тога, обратили смо одређену пажњу и Димитријевићевом преводилачком раду; текстовима публикованим у *Васиони*,²⁵ као и обимнијем преводу едукативне књижице Гонзала

21 М. С. Димитријевић, *Истраживања облика спектралних линија 1962–1985. (Библиографија и индекс цитата)*, Публикације Астрономске опсерваторије, Београд, 1990.

М. С. Димитријевић, *Истраживања облика спектралних линија у Југославији II* (1985–1989), Публикације астрономске опсерваторије, Београд, 1991.

22 М. С. Димитријевић, *Српски астрономи у индексу научних цитата у XX веку*, Публикације Астрономске опсерваторије, Београд, 1994.

Види: Н. Цветковић, *Астроном – песник – друмовник М. С. Димитријевић*, стр. 13–46.

23 М. С. Димитријевић, А. С. Томић, *Астрономија за IV разред гимназије природно математичког смера*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1994, 1995, 1998, 2001, 2002, 2005, 2008.

24 Миодраг Д. Дачић, *Испод писте... глисте – сликовна хроника о новом поретку*, Чигоја штампа, Београд, 2002.

25 Сергеј Коротин, *Посматрање потпуног помрачења сунца 2001. године у Замбији*,

Алкаина.²⁶ Наш астроном је постигао видне резултате и на пољу педагогије и наставно научне активности у менторским пословима на изради магистарских и докторских дисертација.²⁷ Поред великог броја научно-популарних и стручних чланака, које смо само узгред поменули, осврнули смо се на Димитријевићеву предавачку активност у најразличитијим срединама, институцијама, домовима културе, школама, институтима и факултетима, на семинарима, научним и стручним скуповима у земљи и иностранству.²⁸

При крају Пролога, на чије тематске елементе овде указујемо у знацима, и то у неколико реченица додирнули смо *Предлог за избор М. С. Димитријевића за дописног члана САНУ* (2003), помињући фрагментарно и готово узгредно, само неколико научних области у којима је деловао са крупним резултатима, што га препоручују за ову највишу националну институцију.²⁹ – Касније ћемо се осврнути на груписана научна подручја, са библиографским изворима, уз евентуалне друге опаске о истраживањима одговарајућих области.

„Васиона“, 2002, L, 1, стр. 3-7.

Магда Сеповински, *Спиру Харет – изузетна личност румунске и светске културе*, „Васиона“, 2002, L, 1, стр. 49–51.

26 Гонзало Алкаино, *Како бити господар сопственог живота*, Сова, Београд, 2003.

27 *Креативна педагошка делатност* – у књизи Н. Цветковића, *Астроном – песник – друмовник М. С. Димитријевић*, стр. 46–49.

28 *Плодна и разноврсна предавачка активност* – Исто, стр. 49–55.

29 То су: спектроскопија звездане и лабораторијске плазме; звездане атмосфере; физика Сунца, белих патуљака и активних галактичких језгара. – Исто, стр. 60.